

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

V. An Relatio terminetur ad absolutum, vel ad respectuum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

esse vnum per accidens unitate physica, non tamen unitate logica, quia etsi physice relatio plures entitates importet, logicè hæc omnes entitates considerantur per modum vnius simplicis entitatis, & hæc ratione consideratæ possunt constituere prædicamentum distinctum à reliquis ad quæ pertinent entitates, ex quibus relatio confurgit. In istis similè unitatem posse considerari in pluribus aliis aggregatis, in musica, vel exercitu, quæ ratione talis unitatis possent alia prædicamenta constituere. Resp. non esse tantum fundamentum, quantum est in aggregato, cui tribuitur relationis unitas, in aliis aggregatis, vt unitas logica illis concedatur, ratione cuius specialia insituant prædicamenta, quia in relatione plures iudicantur reperiiri unitatem quædam physicam, quod etsi verum non sit in mea sententia, arguit maximum fundamentum ad unitatem logicam concipiendam. Adde omnes unitates, quas in aliis aggregatis possumus considerare ad relationem reduci, unitas enim exercitus consistit in certa approximatione, & distantia, & ordine rerum, ex quibus exercitus componitur. Similiter unitas musica consistit in quadam consonantia, & proportionem vocum, quæ omnia ad relationem reducuntur, vel formaliter consistunt in relatione equalitatis, & inæqualitatis, similitudinis, & dissimilitudinis, approximationis, & distantie. Vltimò dico idem argumentum fieri posse contra prædicamentum habere, quod consistit in quadam rerum aggregato, quarum extrinseca, seu logica unitate voluit Aristoteles speciale prædicamentum constitui, non metaphysicè aliqua ratione ductus, sed prudenter quadam conuenientia, quæ mensuram habet nimis latam, iuxta quam plura, vel pauciora potuerunt ab Aristotele assignari, vt saepe monui.

32 Obiicies tertio: Relatio dicit fundamentum, & terminum, & rationem fundandi: ergo deficiente quolibet horum deficit relatio: ergo transactio primo instanti generationis non manet relatio, siquidem non manet ratio fundandi illam, cum qua inadquarè identificatur. Idem argumentum fieri potest, etiam si admittatur relatio superaddita, quia relatio durat toto tempore, quo durat substantia genita, & substantia generans: ergo durat relatio sine ratione fundandi, à qua necessariò dependere debet. Resp. in primo instanti generationis paternitatem physicè, & realiter existere secundum se totam, in reliquis autem isto transactio paternitatem esse denominationem quamdam moralem moraliter existentem, ex vi cuius substantia, quæ genuit dicitur pater, sicuti dicitur peccator homo, qui peccauit transacta iam actione peccaminosa, & dicitur fur, qui furatus est etiam transactio furto, præcipuè cum loco actionis generatur, Deus alia substituit, quæ terminu genitum conseruet, & quæ vices gerat generationis iam transactæ, loco cuius subrogatur. Laxius etiã transacta substantia, quæ genuit solemus substantiam genitam dicere esse filium. Sic Petrum appellamus filium Ioannis iam emortui, & contra solemus vocare Francisc. Patrè Ioannis, qui non est, sed fuit sed loquutiones hæc non sunt Philosophicæ, homo enim, qui non est simpliciter, non potest esse talis, neque Pater, aut Filius dici, vbi autem non est filius, non est cuius sit pater, & ita, neque pater potest esse, aut è contra.

PUNCTUM V.

An relatio terminetur ad absolutum, vel ad respectum.

1 IN nostra sententia, quæ relationes prædicamentales constituit in aggregato entitatum, quæ in se sunt absolutæ, quæstio terminis euolutis locum non habet, quia cum in re nihil detur intrinsecè respectuum, neque ex parte obiecti cogniti detur aliqua formalitas, quæ in se intrinsecè sit respectus, non potest secundum hanc sententiam dari terminus respectus, qui non est. Secundo relatio in hac sententia formaliter inuoluit, id quod fundamentum, & quod relationis dicimus esse terminum: ergo nihil habet ad quod referatur, si terminus, qui se tenet ex parte constitutiu relationis ad se ipsum referendus non est. Sit ergo ratum secundum nostram sententiam propriè non dari terminum, neque terminationem relationis, quam non constituit in respectu aliquo adæquatè distincto à termino respiciendo. Ex modo nostro concipiendi, quo per modum respectus apprehendimus aggregatum rerum absolutum

terminum apprehendimus actu terminantem non vt respectum, sed vt absolutum, quia ex parte termini relationis quam dicit hoc album ad illud, non apprehendimus vtrūque album, sed illud cui dicimus hoc esse simile, sicuti ex parte fundamenti nudam entitatem absolutam apprehendimus, cui relationem superuenire concipimus. In sententia aliorum, qui relationes superadditas concedunt, quid alij senserint, & quid sentiendum sit meum explicare non erat, cui sat est iuxta propria principia propriamque sententiam rem componere, verumtamen ad pleniorum huius rei notitiam rem breuiter tractabo.

3 Mens fuit Caietani 1. p. q. 13. a. 7. omne relatum, etiam non mutuum ad relatum terminari, cumque in non mutuis, ex parte termini nullam relationem inueniat, ratione cuius terminus aliis extremi relationem excipiat, asserit ipsam relationem tenentem se ex parte fundamenti, & quæ in se terminatur, esse rationem tenentem se ex parte termini, ratione cuius eademmet relatio terminatur. Sententiam hanc facili negatio ferè omnes reiiciunt, quia nihil potest ad se ipsum referri, neque esse rationem terminandi se ipsum: ergo relatio tenens se ex parte fundamenti non potest se ipsam respicere, vt tenentem se ex parte termini, neque esse rationem se ipsam terminandi. Secundo: Fundamentum, & terminus supponatur ad relationem, & ex illis confurgit in opinione, in qua procedit quæstio: ergo relatio non se tenet ex parte termini, aliàs eadem ad se ipsam supponeretur, & esset se ipsa prior, quia in illo priori, in quo terminus præcedit relationem intelligeretur ipsa relatio, quæ est posterior termino: ergo relatio esset seipsa prior & posterior.

3 Afferunt aliqui terminum formalem relationis non mutuum esse relationem rationis tenentem se ex parte termini qui relationem non fundat. Subsistere nequit hic dicendi modus, quia relatio realis non mutua independentè à fictione nostra habet suum esse: ergo independentè à fictione nostra terminum respicit: ergo etiam si nulla intercedat fictio terminatur, & est id, per quod terminatur: ergo non terminatur per ens rationis tenens se ex parte termini realis materialis, cum ens rationis, fictione seclusa existere nequeat.

4 P. Fonseca lib. 3. Metaph. c. 15. q. 5. sect. 4. non nihil præcedentem sententiam attemperauit, & docuit terminum relationis non mutuum esse relationem rationis, non secundum existentiam actualem obiecti, quæ tunc est quando ab intellectu concipitur, sed secundum conuenientiam, eo modo, quo homo est animal rationale, etiam si non existat. Sententiã hanc solidè impugnatur N. Soar. sect. 17. n. 11. Quia quod hoc modo alicui conuenit, non conuenit actu, sed tantum in potentia, cum enim de homine non existente dicimus esse animal, illud esse non est actuale physicum, sed tantum obiectiuum, & possibile, importans necessariã connexionem prædicati cum subiecto, quæ connexio tantum dicit hominem non posse non esse animal, ex suppositione quod existat, seu futurum esse animal si existat. Rursus modus ille conueniendi per connexionem necessariam reperiri nequit inter prædicata accidentalit, sed tantum inter essentialia identificata cum physica rei entitate, quam existere repugnat sine prædicatis, quæ hac illi ratione conueniunt. Sed vt bene arguit Soar. ex ipso Fonseca. relatio rationis accidentalitè conuenit Deo, & cuiusque termino, quæ relatione non mutua tangitur: ergo relatio rationis non potest tali termino prædicta ratione conuenire.

5 Noster Albert. supra q. 9. n. 6. aliter Fonseca sententiam interpretatur, quam ipse amplectitur. Afferit mentem huius Doctoris esse terminum in se absolutum terminare relationem immediatè quatenus capax est fundandi relationem rationis à nostro intellectu fictam, cui fundamentum tribuit ad talem relationem fingendam. Hunc dicendi modum non ex Fonseca, sed ex aliorum mente refert Soar. supra, n. 10. quem sic refellit. Entitas, vt proximè potens fundare relationem, & vt præbens fundamentum intellectui, vt illam fingat, antequam illi contingat relatio, adhuc est omnino absoluta: ergo terminum tangi relatione reali quatenus immediatè potest fundare relationem rationis est illam terminare vt in se est absolutus, & non vt respectus. Concluditur ex his relationes non mutuas necessariò referri ad absolutum, quia nihil respectuum reperitur ex parte termini, quod possit relatione tangi, quod possit esse formalis ratio illam terminandi.

6 Venio iam ad relationes mutuas, in quibus Thomistæ, Ec 4 qui

qui defendunt relationes non mutuas terminari ad respectum, idem potiori ratione affirmant de mutuis relationibus. His adde Ferrar. Nimph. Hlpal. apud P. Soar. supra sect. 16. n. 4. qui affirmant relationes mutuas ad respectum terminari, etiam si non mutue ad absolutum terminentur. His consentit Rub. c. 7. ad aliquid q. 7. n. 64. Arriag. supra sect. 11. n. 58. asserit relationem similitudinis huius albi ad respectum, quia non tantum refert parietem, ut similem quia una similitudo alij similis est. De hoc non contendo cum Arriagá, quia non ad rem, certum enim est relationem referri ad respectum, quatenus relatio comparatur cum alia relatione quæstio est an subiectum media hac relatione respectuum respiciat, an absolutum, seu an hæc relatio præcisè, ut hoc album alteri albo simile constituat, debet attingere terminum respectuum independentem ab hoc, quod ipsa similis constituatur.

7 Scotus cum suis Capr. ac Soncin. apud Soar. supra n. 5. asserunt omnes relationes prædicamentales, etiam mutuas referri ad absolutum. Consentunt Soar. ibid. n. 14. & Hurt. disp. 15. Metaph. sect. 7. Vall. in prædic. ad aliquid, q. 11. c. 9. quibus subscribo: verumtamen, antequam sententiam hanc probem, placet subtilem quandam opinionem nostri Albertini expendere.

8 Docuit Albertinus in Prædic. ad aliquid, quæst. 8. relationem posse tripliciter considerari. Primò, ut est aliquis effectus, qui producitur a sua causa, & ut sic, dicit relationem transcendentem ad suam causam, sicut reliqui. Secundò ait Albertinus posse considerari, ut est ratio, quæ refertur fundamentum absolutum, & specificatiue relatiuum ad suum terminum, v. g. quatenus paternitas refert generantem ut generantem formaliter ad esse genitum, in quo casu generans, quamvis sit affectum paternitate non tamen refertur formaliter ut Pater, sed ut generans, stat autem sub paternitate specificatiue, sicut vnio vnit materiã cum forma, quatenus materia stat sub vnione specificatiue, non autem reduplicatiue, quia materia est, quæ ut potentia facit vnum per se cum forma, & non ut vnio, non autem faceret vnum per se nisi esset vnita. Tertiò potest concipi relatio paternitatis, quatenus refert generans, ut ut patrem, formaliter, & reduplicatiue, in quo casu generans potius se habet quasi materialiter. Concludit ex his relationem consideratam primo, & secundo modo referri ad absolutum, & tertio modo consideratam ad respectum referri. Ne subtili sententiæ propriis verbis quidquam detraherem, illam authoris verbis retuli.

9 Mitto relationem primo modo consideratam, quia sub illo respectu ad hanc quæstionem non spectat, & sub illa consideratione ut bene docet Albertinus eadem est ratio de illa, ac de quocumque alio effectus. Secundum, & tertium modum in relatione præcendere mihi difficile est. Asserit Albertinus secundo modo relationem esse rationem referendi fundamentum absolutum, & specificatiue relatiuum ad suum terminum, in quo casu refert formaliter generans, ut generans, & non ut patrem ad esse genitum, licet stet sub paternitate specificatiue. Rem examino: Relatio hoc secundo modo ideo potest dici referre fundamentum formaliter, ut patrem, quia non illud afficit, ut præsuppositiue patrem, ita ut cadat ipsa supra fundamentum constitutum in esse patris. In quo sensu nunquã paternitas refert patrem, ut patrem, quia nunquam cadit supra subiectum constitutum in esse patris, vel dicitur non referre fundamentum ut patrem, sed ut generans, quia non solum non supponit constitutum in esse patris, sed neque fundamentum, ut affectum relatione hoc secundo modo intelligitur in esse patris formaliter constitutum, & hoc implicat, quia paternitas eo ipso, quod fundamentum afficiat, & illud referat, illud constituit in esse patris, & ut tali ratione relatum est formaliter pater absque vlllo alio respectu superaddito, nõ enim potest paternitas non constituere patrem subiectum quod afficit, neque potest illud generans constituere, sed illud, quod inuenit generans, & cui ut generanti accidit constituit formaliter patrem, & illud ut patrem formaliter refert, non præsuppositiue, sed constitutiue, quia idem est formaliter paternitatem referre subiectum, quod supponit generans ad substantiam genitam, ac illud formaliter patrem constituere.

10 Ex hoc micro præcendi non posse duplicem illum modum posteriorem assignatum ab Albertino, quo asserit relationem referre suum effectum, quia quod ait de tertio modo paternitatem referre generantem, ut patrem for-

maliter reduplicatiue in quo casu generans potius se habet quasi materialiter, semper conuenit paternitati, quæ refert necessariò fundamentum, quod pro materiali supponitur, quia paternitas semper in esse patris constituitur, & non in esse generantis, alias paternitas esset generatio, neque in alio sensu dici potest paternitatem referre fundamentum, ut patrem formaliter reduplicatiue, quia paternitas nunquam supponit fundamentum, ut patrem formaliter, alias paternitas, paternitati accideret, & ante illam patrem formaliter intelligeretur; sed illud tantum supponit ut generans, & constituit per se ipsam formaliter, & reduplicatiue ut patrem. Exemplum, quod adducit Albertinus de vnione, nõ suam doctrinam, sed meam impugnationem stabilit, vnio enim nunquam supponit materiam formaliter vnitam, & semper illam formaliter ut vnitam constituit, & non habet alium modum repiciendi materiã, neque illam ad formam ordinandi: ergo paternitas nunquam supponit fundamentum ut patrem, sed semper illud formaliter ut patrem constituit, & non habet alium modum repiciendi subiectum, neque illud ordinandi ad terminum.

Sto sententiæ, quæ asserit relationem omnem, etiam mutuas, terminari ad absolutum, cuius rationem à priori doctè reddit Soar. supra sect. 19. num. 18. Id quod in vno principio est ratio fundandi propriam relationem, est ratio eandem in altero terminandi. Sed principium propriæ relationis illam fundat secundum esse absolutum: ergo terminus illam terminat secundum esse absolutum. Probat maior. Ratio fundandi est illa, per quam redditur ratio cur hoc fundamentum referatur ad illud terminum, & ratio terminandi est illa, per quam redditur ratio cur terminus terminet hæc relationem respectu illius termini, sed eadem ratio redditur propter quam vnum extremum referatur ad alterum, & propter quam alterum terminet eandem relationem: ergo ratio propter quam vnum extremum fundat relationem, & est eadem cum illa, propter quam extremum alterum eandem terminet. Minor probatur inquirenti cur hic paries referatur ad illum relatione similitudinis, dicimus, quia est albus: & in inquirenti cur paries, ille terminet relationem huius, nõ respondemus, quia in se relationem habet, seu quia hic habet relationem ad illum, sed quia ille in se est albus: ergo eadem ratio redditur ex parte vtriusque extremi, propter quam hoc relationem habeat, & alterum terminet, eandem: ergo in se est eadem ratio fundandi, & ratio terminandi: sed ratio fundandi est absoluta: ergo & ratio terminandi absoluta est. Idem continet in relationibus secundi generis, in quibus si rogemus cur Petrus fundet relationem paternitatis ad Ioannem, dicemus, quia Petrus Ioannem genuit, & si inquiremus cur Ioannes terminet relationem paternitatis in Petro, dicemus, quia Ioannes fuit à Petro genitus: ergo eadem ratio, quæ in vno est ratio fundandi, in altero est ratio terminandi.

Secundò probatur eadem conclusio. Relatiua sunt simul natura, & vnum relatiuum non est prius alio, ut docuit Aristot. ergo relationes, ex vi quarum constituuntur mutua relatiua non habent ordinem prioris, & posterioris: si enim relationes talem ordinem haberent, eundem seruarent relata per illas constituta formaliter ut relata: ergo vna relatio non confurgit ex alia: ergo vna relatio non se habet per modum termini formalis respectu alterius, quia relatio necessariò confurgit ex fundamento, & termino. Confirmatur: Omnis relatio supponit terminum formalem quæ respicit: ergo si paternitas respicit ut terminum formalem filiationem, paternitas supponit filiationem, & est illa posterior, & filiatio prior. Rursus filiatio supponeret paternitatem, & paternitas esset prior filiatione & filiatio posterior: ergo paternitas esset prior, & posterior respectu filiationis, & filiatio prior & posterior respectu paternitatis.

Tertiò in relatiuis non mutuis terminus absolutus est capax terminandi relationem: ergo in mutuis non requiritur ex parte termini relatio ad terminandam relationem aliis extremis. Communis solutio est disparere esse rationem in relatiuis mutuis, & non mutuis, quia in his nulla inuenitur relatio ex parte termini, ex vi cuius possit terminare, in aliis verò, cum vtrumque sit relatiuum, vtrumque potest ratione propriæ relationis, relationem aliam terminare. Si argumentum attentè inspicatur modò me propositò collabitur hac solutio illi satisfieri nõ posse. Quia nõ immediatè intèdo probare ex eo quod nõ deest relatio ex parte termini relationis nõ mutue nõ posse dari

ex parte extremi relationis mutua, sed tantum infero: terminus non relatus valet terminare relationem non mutua: ergo etiam si terminus relationis mutua non mutuo referretur, posset eandem relationem terminare: ergo non requiritur relatio ex parte extremi mutuo relati ad terminandum relationem: ergo haec non se tenet ex parte termini: quod enim non requiritur superfluum est ad terminandum, & independenter ab illo fit relationis terminatio.

14 Obiicitur primò, ex Caietano: Paternitas Ioannis non terminatur ad Petrum, ut filius est formaliter, sed ut est genitus: ergo prius natura est Ioannis pater, quam habeat filium, quod nemo non ridebit. Consequentia probatur: Petrus prius natura est homo, & est genitus, quam sit filius: ergo Ioannes prius natura est pater, quam Petrus sit filius. Respondeo negando quod in primo antecedenti sumitur, & hanc ultimam consequentiam, quae sebat in illius confirmationem. Paternitas enim Ioannis relata ad Petrum ut genitum, est posterior Petro ut genito, & Petrus ut genitus est prior paternitate Ioannis à quo genitus est. Si tamen comparatur Ioannes ut pater cum Petro, ut filio, seu paternitas Ioannis cum filiatione Petri, nulla inuenitur prioritas, aut posterioritas inter haec extrema, quia ex eisdem principiis & fundamentis oritur paternitas Ioannis, & filio Petri absque ulla dependentia paternitatis à filiatione, seu filiationis à paternitate. Ex hac doctrina solum manet aliud argumentum, quod pro opposita sententia peti solet ex similitudine relatiuorum, quorum vnum non est prius altero, quae optimè componitur si respectu terminetur ad absolutum, & componi non posset, si ad respectum terminaretur, ut pro nostra sententia supra arguebam.

15 Secundo obiicitur ex P. Rub. n. 65. Oppositio relatiua inuenitur inter relatiua formaliter ut relatiua sunt: ergo mutua relatio includit essentialiter mutua oppositionem relatiuam: sed mutua oppositio relatiua essentialiter includit utramque rationem referendi, & terminandi: ergo utrumque officium exercent relatiua per relationes, & non per fundamenta absoluta. Resp. distinguendo primum antecedens: quodlibet relatiuum formaliter ut relatiuum opponitur cum alio secundum id, quod dicit absolute tanquam rationem terminandi, & fundandi propriam relationem concedo: Quodlibet relatiuum opponitur cum alio formaliter ut relatiuum subdistinguo: opponitur immediatè cum illo ut relatiuum, quia opponitur cum fundamento, ex quo oritur relatio, concedo: quia immediatè opponitur cum relatione termini formaliter sumpta in se ipsa, nego. Deinde distinguo consequens: ergo mutua relatio includit essentialiter mutua oppositionem, includit oppositionem utriusque extremi ad aliud modo explicato in antecedentis distinctione, concedo: includit oppositionem utriusque extremi ad alterum immediatè formaliter ut relatiuum, nego. Postea in minori illa, sed mutua oppositio includit utramque rationem referendi, & terminandi, distinguenda est dictio terminandi: terminandi secundum esse absolutum, concedo: secundum esse respectuum, nego: & ultimò neganda est ultima consequentia, quia inferitur: ergo utrumque officium exercent relatiua per relationes, & non per fundamenta.

16 Instat P. Rub. relationes essentialiter sunt rationes referendi: ergo mutua relationes mutuo se respiciunt: ergo mutuo se terminant. Concedo primum antecedens, & nego priorem, & posteriorem consequentiam, quia relationes non dicuntur mutua, quia mutuo respiciantur, neque quia haec aliam respiciat, sed quia inueniuntur in utroque extremo, & quid extrinsecum est cuiuslibet relationi esse mutua, quia illi est extrinsecum dari in termino relationem aliam, quae huius fundamentum respiciat.

17 Arguitur rursus: Relationes diuinae referuntur ad respectum: ergo relationes creatae ad respectum etiam referuntur. Nego consequentiam, & disparitatem reddo. Relationes diuinae non distinguuntur realiter à fundamento relati, potius pater, & filius, qui referuntur formaliter constituntur per ipsas relationes, in creatis autem relatio est superaddita fundamento, & filius creatus, qui producit, non producit à substantia generante formaliter ut filius est, sed postquam est productus à suo principio, resultat relatio superueniens genito iam in esse geniti constituto. Pater autem aeternus producit Verbum formaliter ut filiū, cui Verbo non accedit relatio filiationis postquam est genitum, sed potius per ipsam generationem passiuam consti-

tuitur in esse filij, & non est prius esse genitum, quam esse filium aliqua prioritate reali originis, imò in multorum sententia adhuc formaliter per intellectum distinguui non possunt in Verbo passiuam generatio, & filiatione eiusdem Verbi.

18 Ultimò obiicitur Arist. c. 7. de relatione ubi asserit, quod si à seruo auferantur omnia alia, relicto autem quod seruus sit, ad illum domini relationem esse terminandam, & hanc relationem non posse subsistere, etiam si reliqua omnia remaneant, si à seruo auferatur hoc, quod est esse seruū. Ex quo inferunt auctores oppositae sententiae totam rationem terminandi relationem quam dicit dominus ad seruum esse seruitutem. Resp. hoc non inferri ex Aristotelis doctrina, quia cum dixit relicto in seruo hoc, quod est esse seruū, reliquis omnibus circumscriptis ad illum esse relationem terminandam, non dixit relinquendam esse solam seruitutem, sed seruum in concreto, quod dicit seruitutem, & subiectum absolutum talis seruitutis, quod sufficiens est ad relationem terminandam, dixit autem Aristoteles seruum esse relinquendum, quod dicit subiectum, & seruitutem, etiam si haec non terminet relationem domini, quia illum infert eo modo, quo vnum relatiuum inferitur ex alio, & valet consequentia, est dominus: ergo est seruus, & è contra. Similiter cum dixit reliquis omnibus circumscriptis ex eo, quod maneat hoc, quod est esse seruum, manere terminum relationis, non dixit solam seruitutem esse permanentem, sed seruitutem, & subiectum, hoc ut terminum relationis, illam tanquam quid, ex quo haec inferitur.

PUNCTUM VI.

Nonnulla expediuntur de relatione.

1 PRIMò inquiri potest quot sunt species relationis: videtur enim in nostra sententia tot esse quot sunt res, quia si relatio identitatis, nihil aliud est praeter extrema, relatio identitatis inter duos homines erit diuersa in specie à relatione identitatis inter duos equos, & relatio diuersitatis inter hominem, & leonem erit specie diuersa à relatione diuersitatis inter equum, & canem. Respondeo absque ulla inconuenienti posse totum hoc admitti, nihilominus distinctione esse vtendum, si enim sermo sit de relationibus materialiter sumptis rectè probat ratio facta; si verò de specie logica, praedictae relationes specie non differunt, quia etiam si sint res materialiter differentes considerantur omnes sub eadem ratione, ut patet in numero, qui non distinguitur ab unitatibus, neque haec ab entitatibus, & tamen eiusdem speciei est quaternarius numerus hominum, & numerus quaternarius equorum.

2 Secundo inquiritur, an tertium genus relationis ab Aristotele assignatum pertineat ad hoc praedicamentum. Resp. negatiue, quia scientia, & alia relatiua, quae ad hoc genus spectant per se ipsa referuntur, ac proinde relatio est illis intrinseca, & cum ipsis fundamentis identificata, quod proprium est relationis transcendentalis distinctae à praedicamentali. Neque potest dici ex scientia, & obiecto resultare aliam relationem praedicamentalem, quia nullum est fundamentum, quod moueat ad talem relationem admittendam, & quia scientia non exigit obiecti existentiam, sed potest circa illud tendere ut existens etiam si sit purè possibile, vel chimericum, ex obiecto autem non existente, & actu scientiae nulla potest praedicamentalis relatio assurgere. Posset dici relationem hanc confurgere ex scientia, & obiecto, quando hoc est existens, secus quando non est existens, sed hoc fundamento caret, quia nihil apparet in scientia, ratione cuius possit constituere relationem cum obiecto quando est existens, quam non constituat cum illo non existente, cum ipsa ex se non illud exigat existens, & eodem modo se habeat respectu illius existentis, & non existentis.

3 Tertiò inquiritur, quid sibi velit illud axioma *Ad relationem non datur per se motus*. Respondeo in nostra sententia apertam habere explicationem, quia cum dicamus relationem non esse aliquid distinctum à fundamento, & termino, nulla est ratio peculiaris, per quam ipsa producatur, ac proinde non datur motus ad illam, quia omnis motus includit intrinsecè actionem. In opinione, quae relationes superadditas admittit, solet explicari de motu sensibilis, qui per sensus percipi possit qualis est motus progressiuus, motus alterationis secundum primas qualitates, & motus